

BRUKS- ANVISNINGEN

NR 49 – FEBRUARI 2023

Medlemsblad från Åkers Hembygdsförening

www.akershembygd.se

Läs även: **Ordförande har ordet**

Krutbruket jubilerar

Axelssons anekdoter

Bakom kulisserna i Arkivet

Ögonblick i Åker

Downton Abbey, Herrskap och tjänstefolk? Nej, Krutbruket i Åker! Kökspersonal som arbetade åt Krutbrukets styresman Carl von Otter någon gång på 1930-talet. Astrid Hedlund, Mari-Ann Törnblom och Anna-Stina (efternamn okänt). Fotot kommer från Harry Lindblads samlingar förvaltade av Åkers hembygdsförening.

ETT STYCKE...
**KRUT
BRUK**

BRODYHOLM
HISTORIA OCH MINNE

Krutgubbar
bruksmiljö

**Klassiker
i nytryck!**

**Fynda våra böcker om Krutbruket
på Museets Dag den 27 maj!**

Bruksanvisningens redaktionsråd består av Sten Hellgren, Tomas Larsson och Pelle Johansson. Omslagsbild: Ingegerd Wachtmeister från Sörmlands Museum i Nyköping inspekterar de flyttbara hyllorna i det mäktiga Bruksarkivet som Åkers hembygdsförening driver. Foto: Pehr Bengtsson.

Ja, det känns som om det gångna året har varit ganska positivt för Åkers Hembygdsförening.

Vi har - utöver vårt ordinarie program - kunnat genomföra en hel del extraaktiviteter.

Och vi har fått hjälp av medlemmar med det praktiska när det behövts.

Det har varit gemenskap och arbetsglädje!

Inför våren 2023 pågår arbetet med utställning och bok om Krutbrukets historia från Gustav Vasas tid och framåt till nutid.

Allt ska stå klart till Muséets dag den 27 maj som blir invigningsdag och releaseparty.

Dessförinnan har vi preliminärt klart med tre intressanta föreläsare i Folkets hus under vårmånaderna.

Två omgångar med utbildning för intresserade museivårdar sker i juni, det ska marknadsföras ordentligt på Vad händer i Åker/FB! Se vidare vårt bifogade säsongsprogram.

Har vi några problem alls då, undrar man? Som bekant, vi behöver ungdomar som aktiva medlemmar. Vad är då en ungdom? Ja, den kan vara i alla möjliga åldrar, det spelar inte så stor roll :-). Vi tar nya tag! Alla förslag och förfrågningar är välkomna!

En annan fråga är Strängnäs kommuns plan för ombyggnad av Folkets Hus. Den skulle innebära att vi förlorar vårt kontor och kommer att tilldelas skåp, tillgång till möteslokaler, ev behålla källarutrymmet. Men det känns inte som om vi plötsligt skulle stå på gatan och vi har kanske alternativ om så vore.

Så det ser hyfsat ljust ut för Åkers Hembygdsförening även 2023.

I "jobbet" som ordförande tänker jag ofta på hur föreningen grundades och har drivits i snart fyra decennier. Kort sagt: Vi har väldigt många Åkersbor att tacka för väldigt mycket arbete! Allt från när det gamla magasinet rustades upp till museum på 80-talet och när vi fick förtroendet att bygga upp och förvalta Bruksarkivet. Mycket arbete har lagts ner - det vittnar till exempel vårt fotoarkiv om (se ett urval på hemsidan) och alla de böcker och skrifter som skrivits om livet här. Det är den ideella och kulturella grunden vi står på. Vår civilisation här i Åker.

Samtidigt finns oron österut i tankarna. Ett oss geografiskt närliggande land säger sig vilja utplåna sitt grannlands kultur och förbjuda dess språk. Vilken tanke! Hur är den överhuvudtaget möjlig?

Vi hoppas att vår förening ska bära, in i framtiden.

Den är ju viktig, eller hur? ■

Årsmöte

Onsdag den 29 mars

2023 kl 18.30

**i Folkets Hus håller
Åkers hembygds-
förening sitt årsmöte.**

**Alla medlemmar är
hjärtligt välkomna.**

Fika serveras.

Och ...

**Glöm inte att betala
medlemsavgiften för
2023:**

150 kr för familj

100 kr för enskild

Bankgiro: 704-8960

Swish: 123 351 14 09

Vad döljer sig i Bruksarkivet?

Pehr Bengtsson guidar oss igenom Åkers Bruksarkiv där flera seklers handlingar väntar på att bli upptäckta, från ritningar över byggandet av Berga kanal till Rutger von Seths vanadinpatent. Dessutom söker Arkivet intresserade framtida värdar.

Text & foto: Pehr Bengtsson

Vi vill bli fler värdar på Bruksarkivet! Men innan du anmäler dig till denna trevliga grupp med sina intressanta uppgifter i toppmoderna lokaler, vill jag ge dig lite mer information om arkivet och om uppgiften som värd.

Om bruksarkivet

År 2011 flyttades Styckebrukets äldre arkiv till ett nytt modernt arkiv byggt ovanpå masugnen från 1795. I samband med detta fick hembygdsföreningen förtroendet att förvalta arkivet med syftet att göra det tillgängligt för allmänheten.

Många av er har besökt arkivet när vi haft allmänt öppet eller vid våra temautställningar, några har även bokat tid för att få hjälp att forska i arkivet. Senaste åren har nya arkivbildare tillkom-

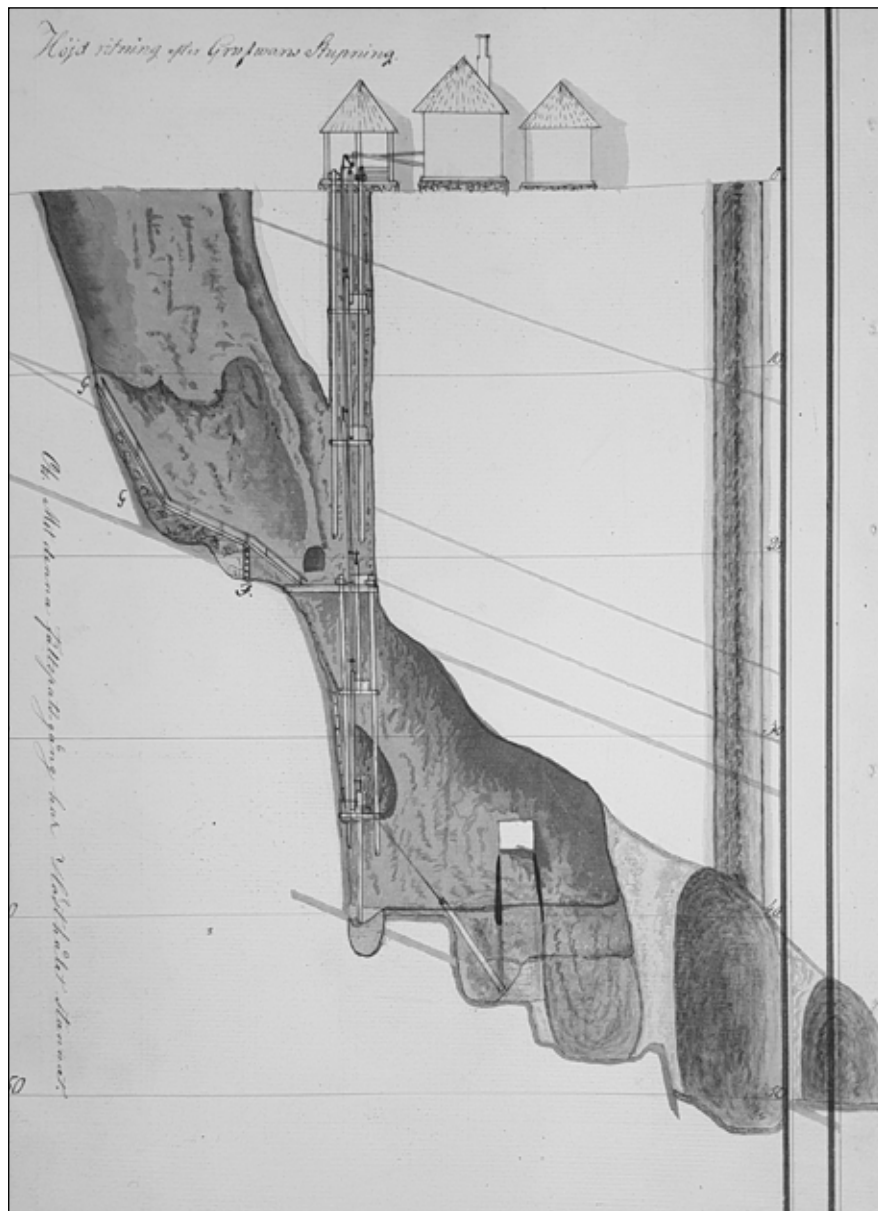
mit och det kan vara på sin plats att övergripande beskriva vad som döljer sig innanför de röda väggarna ovanpå masugnen.

Det alla nog i första hand tänker på när Bruksarkivet nämns är AB Åkers Styckebruks äldre arkiv. Detta är det största av arkiven med handlingar från mitten av 1600-talet.

Då hette företaget Åkers Jern Bruk och senare Åkers Stycke Bruk. Här finns bland annat handlingar som direkt rör verksamheten såsom masugnsjournaler, avräkningsböcker för anställda, beställningar med mera. Men också sådant som dagsverksböcker, listor på anställda och kontrakt med torpare och mycket annat.

Att räkna upp allt går naturligtvis inte men för att se lite av bredden kan

Ett exempel på vad som finns i Bruksarkivet. Genomskärningsskiss från slutet av 1700-talet av Skottvångs gruva med det så kallade Porthålet längst till vänster och sedan tvåans gruvhål där pumpanordning byggts.

jag nämna till exempel handlingar om fattigvården och skolväsendet i Åker, om skogarna och sågen och handlingar och kartor om gårdar och torp man ägt.

En rubrik som "samarbeten med andra styckebruk" väcker lätt sina frågor eller varför inte "major Graners dödsbekännelse".

För den som är intresserad av äldre ritningar finns det hundratals att dyka ned i. Allt från produkter man tillverkat till husritningar och till exempel ritning för byggande av Berga kanal. Riktigt unika är de 700 ritningarna på kanoner och projektiler som finns i arkivets

gömmor. Något liknande står inte att finna, i alla fall inte i Sverige.

Arkivlokalen innehåller dock flera andra arkiv. Förutom Åkers Styckebruks äldre arkiv finns här Rutger von Seths arkiv (1942-1966), disponent Colléns arkiv (1958-1972), gjuterichef Harry Erikssons arkiv (1945-1978) och Nutidsarkivet (1980-talet-2008).

Årtalen är ungefärliga då arkiven i flera fall går in i varandra. Gemensamt för dessa är att de alla i huvudsak innehåller handlingar om Styckebruket och alla olika verksamheter som här förekommit såsom Verkstadsskolan,

Ingegerd Wachtmeister från läns museet i Nyköping besöker oss och får se och höra om arkivet och vår verksamhet.

Åkers Tomt AB, personalfrågor och försäljningen till Bofors. Men också von Seths vanadinpatent, som skapade förmögenheten att köpa bruket, hans gåvohandling av idrottsplatsens område till ÅIF och många andra mer personliga handlingar.

Ett äldre arkiv som funnits med sedan länge är Joakim Daniel Wahrendorffs arkiv från hans exportföretag i Stockholm, Wahrendorff et. Co.

Men här finns även mycket som är direkt kopplat till Styckebruket och dess produktion. JDW:s brevväxling var mycket omfattande. Nästan 50 000 mottagna brev respektive kopior på de brev han själv skickat finns här, noga

registrerade och lätt att söka bland.

Andra handlingar som berör detta arkiv är de årsböcker som fördes av exportföretaget. Här bokfördes vad man tog emot från främst olika järnbruk och som skulle skeppas ut i världen på företagets segelfartyg.

På senare år har Länna Bruk och Ånhammars Säteri deponerat mycket av sina äldre handlingar till bruksarkivet. Detta är handlingar som en gång tillhört bruksarkivet men som vid uppdelningen av företaget fick följa med till Länna respektive Ånhammar. Det är fortfarande Länna Bruk och Ånhammars Säteri som är ägare av handlingarna.

Efter överenskommelse med AB Åkers Styckebruk/Mälarum Fastigheter har handlingarna nu deponerats här och medlemmar ur Åkers hembygdsförening har organiserat allt och de återfinns nu registrerade och samlade i arkivboxar. Handlingarna berör såväl själva brukets respektive säteriets produktion som handlingar och kartor över gårdar och torp man en gång ägt och i vissa fall fortfarande äger.

Under hösten 2023 är planen att hembygdsföreningens eget arkiv skall flyttas upp till en av ståndarna i bruksarkivet. Föreningens arkiv finns idag i en källarlokal i laboratoriebyggnaden på Åkers Sweden. Under några år har alla handlingar som tidigare sparats gåtts igenom och sorterats, kopior kastats, plastfickor och gem rensats bort för att skapa föreningens eget arkiv. Nu skall det få bo på bruksarkivet. Mer om detta arkiv kommer när flytten är gjord.

Vi har under åren haft många besökare som vi hjälpt att forska kring något de varit intresserade av. Här har varit allt från personal på utländska museer till forskare från våra universitet och till enskilda som vill söka information om sin släkt eller kanske det torp de bott på.

Skulle du vara intresserad av att fördjupa dig kring något av allt det som finns i bruksarkivet kontakta då i första hand Pehr Bengtsson för att komma överens om besökstid. Se mer om detta på föreningens hemsida – akershembygd.se.

För att se lite mer om vad som döljer sig i bruksarkivet finns på föreningens hemsida registren över Åkers Styckebruks äldre arkiv, Wahren-dorffska arkivet och Wahren-dorffska brevarkivet.

Om värdskapet

Hoppas dessa rader har gett dig lite mer inblick i vad som döljer sig i Styckebrukets arkiv. Kanske har du blivit så nyfiken att du vill veta mer. Det kan vi ge dig på plats i arkivet och möjligen blir du då så intresserad att du vill hjälpa till genom att delta som värd.

Vi behöver nämligen bli fler och att vara med som värd innebär inte bara att du kommer med i en trevlig grupp, utan också att du efterhand får god kunskap om arkivet och hur man hittar bland alla arkivboxar, kartor och ritningar. Det är inga konstigheter vi håller på med, efter ett litet tag lär du dig att förstå hur du skall hitta.

Som värd är du inte ensam utan en

av flera som har till uppgift att möta besökaren under våra dagar med öppet för allmänheten respektive vid våra temautställningar. Om det är en besökare som är här för första gången skall du kunna kort berätta om masugnen och arkivet i stort. Du skall kunna visa några särskilt intressanta handlingar i arkivet och berätta lite om utställningen. Jag lovar att du kommer vara väl förberedd för att lösa uppgiften.

Tycker du att det låter spännande och tror att du har 15 till 20 timmar per år att lägga på bruksarkivet? Då är du rätt person!

**Hör av dig till Pehr Bengtsson
ps.bengtsson@telia.com
eller 070-589 53 04.**

Förteckning öfver Åkers Stijckbruks Arbetare år 1785.		Ref.
Assistent	Sven Persson	1.
Kattledare	Jan Andersson	1.
	Pehr Persson	1.
Uppfyllare	Eric Persson	1.
	Hagman	1.
	Pehr Nilsson	1.
Styckbrukare	Eric Sarsen	1.
Styckbrukare	Ol. Eric Backström	1.
Styckbrukare	Ol. Eric Backström	1.
Styckbrukare	Sars Backström	1.
	Pehr Andersson	1.
Styckbrukare	Olof Ohlsson	1.
	Eric Ahlgren	1.
Styckbrukare	Anders Andersson	1.
	Jan Berg	1.
Styckbrukare	Carl, Carlsson	1.
Styckbrukare	Hansberg	1.
	Nils Persson	1.
Smiden	Eric Isaksson	1.
	Ignat Danielsson	1.
Styckbrukare	Jan Andersson	1.
	Olof Persson	1.

Krutbruket och jubileumsåret

År 1523, det vill säga för 500 år sedan utropades Gustav Eriksson Vasa till Sveriges kung i Strängnäs och för att fira detta minne kommer ett antal aktiviteter äga rum på olika platser i vår kommun under 2023. Hembygdsföreningen bidrar med både utställning och en ny bok om Krutbruket.

Text: Pehr Bengtsson

Akers hembygdsförening drar sitt strå till stacken genom en helt ny, omfattande och påkostad utställning om Krutbruket och dessutom en bok om Krutbrukets historia.

Historien säger att Gustav Vasa tog beslut om att starta tillverkningen av svartkrut, eller pulver som man då sade, längs vattendrag som rann ut mot Mälaren. Detta skall ha varit 1552. Det är därför Krutbruket ser sin begynnelse från detta år. Om detta stämmer eller inte är osäkert men i den kommande boken om Krutbrukets historia diskuteras detta.

Oavsett vilket år Krutbruket startade så är det ändå ett av Sveriges äldsta företag och det är också kopplingen till Kung Gustav och 500-årsjubiléet. Därför är det ett bra tillfälle att skapa en ny utställning och en bok för

att visa upp krutbruket och dess fantastiska historia.

På övre plan i museet har ett utrymme avdelats, vägg i vägg med "gamla skolan". Här skall historien om Krutbruket beskrivas med tyngden på kruttillverkning, krutbruksfolket men också visa upp något av alla andra produkter som skapats vid Krutbruket.

Vad avser brukets 1900-talshistoria är Erik Eriksson till stor hjälp, inte minst när det gäller att beskriva tillverkningen av NC- och NGL-krut. Vi har även mycket god hjälp av två tidigare museipedagoger från läns museet i Nyköping, Ingegerd Wachtmeister och Catarina Turen. Dessa två ser saker och ting på ett annat sätt än flera av oss andra gör. De har idéer och blick för vad som bör visas och hur det skall visas. Vi är inte alltid helt överens men i slutändan litar vi mycket på deras erfarenhet

Centrifug för bortträngning av vatten i nitrocellulosan. Foto: Okänd, Åkers hembygdsförenings arkiv.

och kunskap.

Tillsammans tror vi att vi kan få till något riktigt sevärt och lärorikt. Det blir spännande att se slutresultatet och vi är säkra på att du som besökare inte kommer bli besviken.

För att få till detta har vi bland annat skaffat två låsbara glasmontrar och med hjälp av vår styrelsemedlem och snickare Göran Oscarsson reglat upp för att kunna sätta upp nya fasta skärmar där kartor, bilder och texter skall upp. Detta skall vara en permanent utställning så det får faktiskt kosta lite. Nu behöver vi inte ta allt ur hembygdsföreningens ficka. Genom vår ordförande Nils Danielssons idoga arbete har han lyckats övertyga självaste Riksantikvarieämbetet om betydelsen av denna vår satsning och därför har

föreningen fått 110 000 kronor i stöd för att skapa utställningen om Krutbruket.

Invigningen sker den 27 maj 2023 på vårt årliga Museets Dag. Vi kommer också ha öppet på söndagen den 28 maj. Invigningsdagen kommer en representant för Åkers Krutbruk Fastigheter AB att vara på plats för att beskriva hur det ser ut i dag med alla företag som är på plats och byggandet av bostäder. Men du får även en inblick i framtiden – vad är företagets tankar kring de marker man äger längs Läggestavägen?

Ove Eriksson är också han på plats med alla sina fantastiska fotoalbum om Krutbruket. Hos honom kan du slå dig ned för att i lugn och ro bläddra och prata om Krutbruket.

Mycket av dina funderingar om

Inez Brand matar in ark av NGL-krut för vartning på Åkers krutbruk. Foto: Harry Lindblad

bruket och dess tillverkning under 1900-talet och inte minst frågor kring kruttillverkning kan du diskutera med Erik Eriksson som även han finns med denna dag.

Säg den större tillställning som inte har ett bokbord? Så självklart skall också vi ha ett bokbord. Den 27 maj är dagen då årets lokalhistoriska bok *Krutbrukets historia 1552 – 2022* släpps. Är du intresserad av Åkers historia, kommunens historia och Krutbrukets historia – då är detta boken för dig. På cirka 120 välfyllda sidor och med fler än 90 bilder berättas om Krutbruket under sex århundraden.

Andra skrifter som berör Åkers Krutbruk och som kommer ligga på bokbordet är *Ett stycke Krutbruk* av Hans Zetterberg, *Brobyholm – Historia och minne* av Per Hellgren, *Krutgub-*

bar och Bruksmiljö som kom från PRO:s studiecirkel "Gräv där du står" 1981 och *Barndomsminnen från Åkers Krutbruk 1913 – 1922* av Härje Bäärnman. De tre sista kan bara köpas via Åkers hembygdsförening. De två sistnämnda kommer vi att trycka i ny begränsad upplaga inför den 27 maj – missa inte denna chans!

Också Bruksarkivet håller öppet denna dag. Här tar Christer Ståhl emot för att visa och berätta om lite av det som finns på hyllorna i Bruksarkivet. Under glasskivorna på stora bordet kommer du kunna studera gamla originalhandlingar som berör Krutbruket.

Många av dessa överlämnades i slutet av 1800-talet till Styckebrukets dåvarande ägare Augusta Hägerflycht. Till exempel Pehr Rönquists kartbok från mitten av 1800-talet och Pehr

Fahlstedts sista önskan på sin dödsbädd 1789, nedtecknat av Stockholms lasarettskirurg Philip Reichenbach. Båda dessa var arrendatorer av Åkers Krutbruk under 1700- respektive 1800-talet.

Blir du sugen på en kopp kaffe och kanske en bulle så hoppas vi att, dagen till ära, ha Motstugan öppet som café. Förtjänsten från alla er kaffesugna besökare kommer hembygdsföreningen lämna till någon eller några hjälporganisationer. Vilka detta blir tar styrelsen beslut om längre fram.

Har du inte gjort det ännu så skriv nu in i kalendern att den 27 maj är du i Åker och på Bruksmuseet!

Efter invigning sista helgen i maj öppnar museet sedan helgen 1 till 2 juli och har därefter öppet onsdag – söndag

i juli och lördag – söndag i augusti. Alltid klockan 12 – 15.

Är ni en grupp som vill komma annan tid löser vi det, men då kostar det en liten slant.

Mer om museet kan du läsa på föreningens hemsida – akershembygd.se. Välkomna!

Pehr Bengtsson

Nils Danielsson

Nedan: Krutbruksexperten Erik Eriksson vid en guidning inne på krutbruksområdet år 2008, då bruket fortfarande byggde skydd till försvarets fordon.

Foto: Per Hellgren

Åkers styckebruk är vår hembygd

Hör det senaste från den politiska fronten gällande vår hembygd och Åkers hembygdsförenings ambitioner att påverka lokalsamhället till det bättre. Styrelsen informerar.

Akers hembygdsförening har ett flertal uppgifter på sin normala agenda. Några exempel är museet, arkivet, valborgsfirande, midsommarfirande, skötsel av två vandringsleder, och glöggafton.

2015 beslutade styrelsen att föreningen ska vara ännu mer aktiv gentemot kommunen som ansvarar för många saker som angår medborgarna. Vår ambition har från början varit att jobba med frågor som är allmängiltiga och berör många. Syftet har varit att åstadkomma förbättringar för alla som bor och verkar i Åkers styckebruk med omnejd.

Samtalen med kommunen har hela tiden förts med ledande politiker inom den styrande majoriteten och vid några tillfällen med tjänstemän. Samtliga träffar har genomförts på ett väldigt positivt sätt. Givetvis har inte politikerna

kunna tillmötesgå alla våra förslag, men vi rör oss hela tiden framåt i positiv riktning. Möten har skett 2-4 gånger per år och i de flesta fall på hembygdsföreningens initiativ.

Vi startade med:

- *Trygghetsboendet* utanför Riagården. En lång historia som nu har fått en entreprenör och som kanske kommer att byggas inom en rimlig framtid.

- *Dammarna utmed Bruksvägen* såg vid tillfället förskräckliga ut och vi lyckades omedelbart få gehör för detta. De byggdes om på ett fint sätt och är nu i jättefint skick.

- *Dåligt skötta gräsytor* kunde uppvisas liksom att tömning av papperskorgar inte var tillräckligt bra. På den här punkten är det ju även Strängnäs Bostads AB och Strängnäs Fastighets AB

Projektet med att bygga 500 nya bostäder i Brobyholm är numera igång.

Foto: Per Hellgren

som har ytor att sköta. Klara förbättringar kunde ses från början och nu har vi en heltidsanställd som sköter Åkers styckebruks gräsytor, buskage, tömmer papperskorgar mm. Han jobbar med den mark som kommunen äger.

- *Nya välkomstskyltar* vid infarten från Strängnäs och Läggesta. De tidigare skyltarna kunde med svårighet läsas och nya skyltar kom upp.

- *Utbyggnaden av Hagalund/Brobyholm* vid Krutbruket. Vi har varit en ivrig förespråkare av denna tillväxt i samhället. Vi har moraliskt stöttat Krutbrukets ägare att jobba vidare och utnyttjat politiska kontakter för att komma framåt. Nu är projektet klart för byggnation. Januari 2023 börjar man

bygga vägar och sedan går det framåt med byggnation av bostäder. Första spadtaget togs 12 november 2022.

- *Folkets Hus*. Kommunen köper fastigheten och har en plan att göra detta till en mötesplats i Åkers styckebruk. Många möten och diskussioner har varit under årens lopp och många frågetecken kvarstår. Vi saknar en röd tråd i husets utveckling tillsammans med torget, numera Parken. Här blir det en fortsättning då politikerna vi talat med instämmer.

Aktuella frågor:

Skolan – Vart är den på väg?

Nu när samhället äntligen får chansen att växa måste befintlig kommunal ser-

vice och all annan service finnas kvar. Hagalund/Brobyholm startar inom kort byggnationer av ca 500 bostäder. Det kommer att byggas ny skola i Läggesta. Hur påverkar den Åkersskolan?

Ishallen, fotbollsplanerna, sporthallen, simhallen?

Stora planer finns för Larslunda i Strängnäs. Det behöver inte alls vara fel. I Åkers styckebruk har vi redan på plats sådant som är väldigt bra för både ung och gammal. Nu växer vi framöver och det är ett fantastiskt friluftsområde som finns mitt i samhället.

Viktigt att det är kvar och sköts på ett lika bra sätt i framtiden.

Forsabadet

Trafik och parkeringssituationen är inte bra. Exempelvis för höga farter, bilar som parkerar hur som helst, barn som rör sig över vägen mm. Politikerna lovar att se över hela situationen och återkomma med ett förslag.

Gamla järnvägsbanken

Miljöteknisk utredning är gjord. Den visar att marken är förorenad. Vår fråga är givetvis hur och när ska detta åtgärdas med tanke på mängden människor som rör sig på platsen. Svar är utlovat till första kvartalet 2023.

Trygghetsboende vid Riagården

Detta har hänt i korthet. Kommunen sålde mark till Strängnäs Fastighets AB för flera år sedan. Strängnäs Fastighets AB planerar för en byggnation och begär

in offerter. Beslut tas att det på grund av kostnaden är omöjligt att bygga. Sedan är ärendet helt utan åtgärd några år till och därefter säljer Strängnäs Fastighets AB marken till Egeryds Fastighetsförvaltning. De har snabbt varit ute och undersökt intresset för att hyra och fått många svar. Nu hoppas vi att byggnationen kan genomföras inom rimlig tid då efterfrågan verkar stor.

Trafiksituationen och området vid Torget

Under de senaste åren har vi kunnat se att området både ur trafiksynpunkt och utseendemässigt för boende och besökare ändrats till det sämre. Politikerna lovar undersöka saken.

Skyltning

Vi har för cirka två år sedan efterfrågat möjligheten att skylta för evenemang i Åkers styckebruk under de nya välkomstskyltarna. Liknande arrangemang som på vägen in mot Mariefred. Nu har vi tack vare en ny kontakt fått ett snabbt klartecken. Hembygdsföreningen har nu ett jobb att göra för att ordna med ett skyltsystem som kan fungera för både oss och andra föreningar.

Elljusspåret

I kommunens övriga delar har det vid starten på spåren satts upp skyltning som visar vad som finns att tillgå i t ex längd på spåren. Detta saknas vid våra elljusspår. Detta ska enligt kommunen åtgärdas inom kort.

Belysning

Vi har lyft frågan om belysning runt skolan och idrottsplatsen. Detta skulle ge möjlighet för mer spontanidrott och kanske minska skadegörelsen som ibland förekommer. Kommunen efterlyser en bredare/större verksamhet för att titta på detta. Åkers IF jobbar intensivt med att erbjuda barn och unga möjligheter inom deras områden. Här behövs mer aktivitet från oss alla.

Riaskogen

Utgör ett parkområde som har behov av tillsyn. Kommunen har lovat att tillsyn ska ske vintern 2022/2023 där upprövning är huvudsysslan.

Planläggning Skämby gärde

För några år sedan hade vi tagit reda på att åkermarken mellan Skämby/Skämbylöt och den äldre delen av samhället ägdes av kommunen. I början av 1980-talet byggdes det mycket bostäder i området. Konjunkturen blev sämre och byggnationen avstannade. Vid den tiden skulle gårdet kunna bebyggas. För 3-4 år sedan lyfte vi upp frågan med

kommunen. Området finns i den Fördjupade Översiktsplanen och är där upptaget som bostadsmark. Kommunen bestämde då omgående att området skulle placeras i kö för framtida detaljplanearbete. Nu har vi bara för några månader sedan sett att området istället finns långt ner på någon slags väntelista. Anledningen är att marken utnyttjas som jordbruksmark. Naturligtvis har vi sett att det planeras och byggs på annan mark i kommunen som är jordbruksmark. Därför har vi tyckt att en omprövning är på sin plats. Vi hoppas på svar under 2023.

Vårt arbete ska inte ses som att vi utgör någon officiell part i samtal med kommunen utan vi jobbar på i det tysta och hoppas nå lite framgång även fortsättningsvis. Medborgare som har förslag ska även i fortsättningen vända sig till kommunen med sina medborgarförslag.

Åkers Hembygdsförening

Styrelsen

2022-12-13

Har du en historia att berätta om Åker?

Det kan vara ett livsöde, en plats, en byggnad – det kan vara nu eller då – bara det inbegriper vår bygd i någon mening. Kom ihåg att Åker är stort. Det kan vara allt från Lännas vidsträckta bondebygder till de bergiga trakterna söderut ända ner mot Gnesta och Gåsinge. Från Lida och Ärja till Stiftelsen eller Lindvreten och Forsa. Har du ingen text, skriv! Kom ihåg att gamla bilder är minst lika värdefullt som berättelser.

Mejla gärna förslag till:

Sten Hellgren: sten.hellgren@gmail.com

Cykelreparatören berättar

Anekdoter av Lars Axelsson

Lars Axelsson (1920-2013)

Lars Axelssons pappa var en av skogvaktarna vid Styckebruket. Familjen bodde i Rappstugan, det första av husen på Raden vid Styckebruket. Här föddes Lars 1920 och han kom att bli Åker trogen hela sitt liv. Redan i slutet av 1930-talet övertog han cykelverkstaden som låg längs Forsavägen. Lars blev med tiden känd som cykelreparatör, uppfinnare och hembygdsvän. Tillsammans med Bertil Andersson, Börje Eriksson och Harry Lindblad var Lars med att starta upp Torsdagstramparna. Lars avled i februari 2013. Här nedan och i kommande nummer av Bruksanvisningen återfinns några av Lars många anekdoter.

Pehr Bengtsson

Elektriker Stenkvist

Stenkvist var en sjungande och glad elektriker på krutbruket med stora och skrattande tänder, han var upphov till många historier, han sa själv en gång på tal om historier som höll på att glömmas bort, "att man skulle ta och samla ihop dom på ett papper och skriva ner dom". Folke Henriksson som en tid arbetade hos honom kan berätta en del. En sommar efter en hektisk arbets-

period som egen företagare hade familjen bestämt att det skulle tas semester. På morronen sågs bilen med alla dörrar o luckor öppna och Stenkvist lite stressad bärande ut och in med kartonger och prylar, en granne stannar till och frågar vart han skall fara på semester – "Det har dom inte sagt än", svarar Stenkvist utan att stanna upp.

Lars Axelsson